

GELENEK İLE MODERNİTE ARASINDA İLAHİYAT: METODOLOJİ, TOPLUM VE GELECEK

Editör
Prof. Dr. Mustafa ÇOBAN

GELENEK İLE MODERNİTE ARASINDA İLAHİYAT: METODOLOJİ, TOPLUM VE GELECEK

Editör

Prof. Dr. Mustafa ÇOBAN

GELENEK İLE MODERNİTE ARASINDA İLAHİYAT: METODOLOJİ, TOPLUM VE GELECEK

Editör

Prof. Dr. Mustafa ÇOBAN

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM
BAKANLIĞI SERTİFİKA NU/
Certificate Number: 82658

ISBN: 978-625-8950-93-9

DOI: 10.5281/zenodo.23458381

Kapak-Dizgi / Cover-Design:

Umay Yayınevi

Kütüphane Kartı/Catalog in Publication

1. Baskı, Umay Yayınevi, iv+98 sf., dizin yok, kaynakça var, ek görseller yok, Samsun, 2026; 1st Edition, Umay Publishing House, iv+98 pages, no index, bibliography included, images included, Samsun, 2026

Anahtar Kelimeler/Key Words

1. İlahiyat, 2. Gelenek, 3. Modernite, 4. Metodoloji, 5. Toplum

Kitabın bütün yayın hakları Umay Yayınevi'ne aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Kitabın bütünü benzerlik ve yapay zekâ tespit yazılımıyla taranmıştır. Çalışmanın bütün hukukî sorumluluğu yazara aittir. All publication rights to this book belong to Umay Publishing House. Without written permission from the publisher, except for academic studies and promotional activities where the source is clearly indicated, the book may not be quoted in part or in whole; it may not be copied, reproduced, or published in any printed or digital medium. The entire book has been scanned using similarity and ai detection software. The author bears full legal responsibility for this work.

Baskı-Cilt / Printing and Binding: Saytek Dijital Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Matbaa Sertifika No/ Printing House Certificate No.: 82296

Web Sitesi/ Web Page:
<https://umayyayinevi.com>

E-posta/Contact:

umayyayinevi@gmail.com
iletisim@umayyayinevi.com

Adres/Address:

55270, Atakum/Samsun/
Türkiye

Atıf/Cite: Çoban, M. (Ed.) (2026). *Gelenek ile modernite arasında ilahiyat: Metodoloji, toplum ve gelecek*. Umay Yayınevi.

ÖN SÖZ

İlahiyat, kökleri maziye uzanan derin bir gelenek içerisinde biçimlenmiş olmakla birlikte; tarihsel süreçte sürekli dönüşen insan, toplum, kültür ve düşünce yapısı karşısında kendisini yenilemek ve dinamik bir biçimde değerlendirmek durumunda olan akademik bir disiplindir. Bu yönüyle mazi ile hal, klasik ile modern, gelenek ile modernite arasındaki ilişki; çağdaş ilahiyat araştırmalarının en temel ontolojik ve metodolojik eksenlerinden birini oluşturmaktadır.

“Gelenek ile Modernite Arasında İlahiyat: Metodoloji, Toplum ve Gelecek” başlıklı bu çalışma; ilahiyatın tarihsel birikimi ile çağdaş düşünce arasındaki bağı metodolojik, toplumsal ve geleceğe dönük perspektifler üzerinden disiplinler arası bir yaklaşımla ele almayı amaçlamaktadır. Eserde; geleneği yalnızca edilgin bir biçimde muhafaza edilmesi gereken statik bir miras olarak gören sığ yaklaşımlar ile moderniteyi eleştirel süzgeçten geçirmeksizin ya bütüncül bir kabule tabi tutan ya da tamamen reddeden toptancı paradigmlar reddedilmiştir. Bunun yerine, her iki alanın da bilimsel, nesnel ve eleştirel bir yöntemle tahlil edilmesi ilke edinilmiştir.

Günümüz toplumsal yapısında yaşanan hızlı dönüşümler; bireyselleşme, dijitalleşme, yeni iletişim mecraları ve bilimsel gelişmeler gibi dinamikler, dinî düşünce ve ilahiyat eğitimi açısından yeni kavramsal ve pratik sorunları beraberinde getirmektedir. Bu sorunlara nitelikli ve sürdürülebilir cevaplar üretebilmek; bir taraftan klasik kaynaklarla kurulan normatif bağı koruyan, diğer taraftan çağdaş metodolojik araçlardan ve analitik yaklaşımlardan en üst düzeyde yararlanabilen bir ilahiyat tasavvurunu zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede çalışmanın temel gayesi, gelenek ile modernite arasında dikotomik bir tercihte bulunmak değil; ilahiyatın bu iki kutupla kurduğu ilişkinin imkânlarını, sınırlarını, yöntemsel problemlerini ve geleceğe matuf açılımlarını akademik bir vasatta tartışmaya

açmaktır. Nihai olarak eserin, ilahiyatın kendi tarihî ve düşünsel müktesebatını muhafaza ederken, çağın getirdiği yenilikler ve sorunlar karşısında özgün, nitelikli ve epistemolojik derinliğe sahip yaklaşımlar geliştirmesine katkı sunması hedeflenmektedir.

Bu eserin, ilahiyat araştırmalarına ve din-toplum ilişkisi bağlamındaki akademik literatüre mütevazı bir katkı sunmasını; gelenek, modernite ve gelecek arasındaki ilişkinin daha kapsamlı ve kuşatıcı biçimde tahlil edilmesine vesile olmasını temenni ederiz.

Prof. Dr. Mustafa ÇOBAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

•iii

İÇİNDEKİLER

•v

Dr. Öğr. Üyesi Şahabettin Ertan ALTUNRENDE

**TARİHSELÇİLİK, EVRENSELÇİLİK VE ÜÇÜNCÜ YOL:
GELENEK- MODERNİTE DİKOTOMİSİNİN ÖTESİNDE
BİR TEFSİR METODOLOJİSİ İMKÂNI** •1

Doç. Dr. Zeliha ÖNER

**KLASİK TASAVVUFÎ MİRASI YENİDEN OKUMAK:
ANKÂU MUĞRIB'DE VELÂYET, MEHDÎ VE MESÎH** •16

Dr. Öğr. Üyesi Davud SOYLU

**KLASİK KELÂMDAN YENİ İLM-İ KELÂMA: KONUDA
YENİLİK VE ÇAĞDAŞ PROBLEMLER** •35

Doç. Dr. H. Merve ÇALIŞKAN BAŞER

**TÜRKİYE'DE TEFSİR ÇALIŞMALARINDA
METİNLERARASILIK: 2000-2025 DÖNEMİ DERGİPARK
MAKALELERİ ÜZERİNDEN ELEŞTİREL BİR
DEĞERLENDİRME** •53

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet UYAR

**İHTİLÂTU'R-RÂVÎ VE MUHTELİT RÂVİNİN
RİVÂYETLERİNİN HÜKMÜ •68**

Arş. Gör. Dr. Büşra ÇETİN

**GEÇMİŞİ KAYDETMENİN ANLAMI: İBNÜ'L-CEVZÎ'NİN
el-MUNTAZAM'INDA TARİH VE ZAMAN TASAVVURU •86**